

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Sevnda. Quid prohibeant Decreta, & quandonam violentur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

art. 3. ad 2. quæ sine sufficienti ratione docet aliquid contra torrentem omnium Theologorum; potest autem, ut bene ait P. Carden. tom. 1. d. 46. n. 276. propositio temeraria sumpta præcisè pro propositione opposita communi Theologorum sensui, successu temporis fieri probabilis, imò certa, quatenus apparere potest grave fundamentum antea non apparens. Hinc Sapientif. Episc. & M. Godoy tom. 1. in 1. p. d. 13. à n. 80. postquam retulit censuram temeritatis, quæ aliqui damnant sententiam affirmantem, possibilem substantiam creatam, cui sit connaturalis Visio beata, à quâ censurâ eam sententiam alij RR. immunem faciunt, quia licet ea sententia ab Antiquis tradita non fuerit, non tamen ab illis negata fuit, adeoque ea sententia, nec est iuxta, nec contra Antiquos; & ideo ad temeritatem non satis est, ut non sit iuxta, sed debet esse contra torrentem omnium TT. antiquorum, & modernorum; merito tantus vir ab omni censurâ abstinuit, ait enim: Quantum ad censuram sententiæ affirmantis iudicet alius. Adeo verum est, modestiam summæ sapientiæ comitem esse, sumumque sine dubio Angelicum Doctorem imitatus est, de quo dixit Caiet.

S. Tho. Caiet. 2.2. qu. 184. art. 4. Ideo omnium Sacrorum Doctorem intellectum quodammodo sortitus est, quia illos summè veneratus fuit: ex quo celebri dicto colligo venerationem, & modestiam exquisiti intellectus signum esse.

N. Scandalosa est ex C. de Lugo n. 99. P. Suar. n. 19. P. Oviedo n. 60. P. Card. tom. 1. d. 9. cap. 20. art. 1.1. & tom. 4. disp. 1. n. 147. quæ docet aliquid præbens alijs occasionem ruinæ, iuxta definitionem scandali ex S. Thom. 2. 2. qu. 43. at juxta P. G. Hurtad. est, quæ ex sua naturâ dat offendiculum erroris in materiâ fidei, aut morum, ait Herinx, & Filgu. aut malè suspicandi de fide dicentis, ait P. Arriaga n. 13. sed meliùs P. de la Fuente disp. 1. qu. 2. n. 7. quæ per modum dictaminis, & securæ doctrinæ præbet occasionem ruinæ in materiâ morali. Lege eundem P. de la Fuente, ubi egregiè paucis plura complectitur.

Schismatica est, quæ sine hæresi promovet schisma.

Seditiosa est, quæ est apta ad excitandos tumultus, etsi essent contra Principes sæculares.

N. Blasphema est, quæ contra Deum, aut Sanctos injuriam continet.

17. Ex dictis censuris, & qualificationibus maior omnium est hæretica; erronea est minor quàm hæretica: hæresi, aut errori proxima, & hæresim sapiens, est minor quàm Tom. I.

erronea: malè sonans est minor hæresim sapiente: temeraria minor malè sonante, quia hæretica magis opponitur objecto revelato, nam immediatè opponitur; quò minor enim est oppositio, quam opinio habet cum objecto fidei, eò minor est censura; & quò maior, eò maior, ait P. G. Hurt. Certum autem est eandem opinionem mereri posse plures censuras, ut patet ex Concilijs, & Bullis, quæ eandem propositionem damnant pluribus censuris.

P. Gasp. Hurtad.

SECTION II.

Quid prohibeant Decreta, & quandonam violentur?

SUMMARIUM.

Decreta Alex. VII. & VIII. & Innoc. sunt prohibitoria: Vetant sub gravi: Quid? n. 18. 19.

Non omnis damnata continet materiam peccati mortalis, n. 20.

Vetatur disputatio propugnandi, non impugnandi causâ, n. 21.

Damnata potest praticari, vel ei assentiendo, & tunc semper est mortales; vel ei dissentiendo, at tamen conformando illi praxim, tunc autem non semper est mortale, n. 23.

Rationes, n. 24. 25. 26.

Quo peccato peccet praticans? n. 27.

Non vetatur praticare sub excommunicatione, vetatur docere, n. 28.

Innocentius precipit, ne controversæ inter TT. opiniones censurentur, & notentur, n. 29.

Quid per hoc velit? n. 30. 31.

An improbabilitas sit censura Theologica? ibid. & 30.

Moderatio D. Thomæ in refutandis contrarijs opinionibus, ibid.

Singularis opinio aliquando potest, & debet sæpe censurari, ibid. & n. 31.

Casuum moralium libri vulgari idiomate inconvenientes, ibid.

Alex. VII. damnavit, quod omnis opinio libri moderni sit probabilis, ibid.

Acutum Caram. dictum de TT. qui ab indolis leguntur, ibid.

Quid opinio communis, & an utraque opposita talis esse possit? n. 32.

Insigne dictum Ochami in eos, qui suam opinionem extollunt, n. 33.

Sapiens dictum M. Bannez in facile censurantes, n. 34.

Facilitas censurandi est à difficultate discurrendi, n. 35. 36.

Censurans peccaret contra obedientiam, n. 37.

P. Ultima diximus de Decretis Pontificijs, N. quatenus declarativis, modo necessario 18. loquen-

loquendum de illis, ut prohibitis. Evidens autem est, quod Decreta utriusque Alexandri, & Innocentij sunt prohibitiva; primò, quia eò ipso, quod damnant propositiones, eas prohibent: secundò, quia utuntur expressè verbo *prohibet*. Prohibet autem primò, ne quis eas propositiones doceat, defendat, edat, aut de illis publice, vel privatim disputet, nisi forte impugnacionis causâs & quidem sub pœnâ excommunicationis late sententiâ ipsi Pontifici reservate, præterquam in articulo mortis. Secundò prohibet, ne quis aliquam earum opinionum, aut omnes ad praxim deducat; prohibet autem hoc non sub pœnâ excommunicationis, sed tantum in virtute S. Obedientiæ, & sub interminatione Divini iudicii.

N. 19. Porro utrumque hoc prohiberi sub gravi, & obligari omnes pro foro interiori, est certissimum, non tantum ex procemio Decretorum, quæ diriguntur ad conscientie salutem, eo ipso quod dicunt propositiones damnatas esse noxias animarum salutem, sed etiam ex ratione universali, quia omnis prohibitio sub pœnâ excommunicationis late sententiæ, & in virtute S. Obedientiæ, & sub interminatione Divini iudicii, obligat in conscientia, & quidem sub gravi, sub eâ ratione, sub quâ ea prohibet: sed docere, ait uterque Alexander; predicare, ait Innocentius; defendere, edere, disputare publice, aut privatim, nisi impugnacionis causâ, ait uterque Alexander; & Innocentius prohibet sub pœnâ excommunicationis late sententiæ, ad praxim deducere, esto non prohibeat sub excommunicatione, prohibetur tamen in virtute S. Obedientiæ, & sub interminatione Divini iudicii: ergo Decreta ad hæc omnia obligant in conscientia, & quidem sub gravi.

N. 20. Certum secundò est, ut notant Lumb. Torrec. Hebas, Hozes, Card. Filg. & P. de la Fuente, non omnem damnatam continere materiam peccati mortalis; nam octava, quæ continet esum, & potum ad satietatem, nona, quæ opus conjugij ex sola voluptate, vigesima sexta, & septima, quæ restrictionem mentalem, (secluso tamen juramento) trigesima septima, quæ furtum famulorum, non continent semper materiam mortalis: si quis enim edat, vel bibat ad satietatem, seclusâ mentis alienatione; si quis in re levi mentiatur absque juramento; si quis modicum furetur, non peccabit mortaliter. Ex hoc utroque certo oritur dubium; primò, quomodo interdicitur sub excommunicatione disputatio de dictis damnatis; cum Theologis de damnatis, ut hæreticis, liceat aliâs

disputare. Secundò, quomodo peccet mortaliter, qui aliquam ex damnatis deducit ad praxim, cum tamen non omnis damnata contineat materiam mortalis. Tertiò, an saltem in casu extremæ necessitatis licitum sit aliquam ex damnatis deducere ad praxim, ut volunt Lumb. n. 1683. Torrec. diff. 5. n. 22. Filg. in Lucernâ decretali pag. 22. & pag. 39. Hozes in explicatione primæ damnatæ ab Innocentio n. 3. Quarto, quod cum hæc Decreta sint Pontificia, adeoque sint leges Ecclesiasticæ, (hæc autem, etiam seclusâ necessitate, admittant parvitatem materiæ) consequenter non erit semper mortale operari juxta damnatas, & eas ad praxim deducere bis, vel ter in anno, eo modo, quo aliqui dicunt, quod omittere ter, vel quater Sacrum die festo, vel officium, aut jejunium unius anni spatium, etiam omni necessitate seclusâ, non sit mortale, quia eorum omisio comparata cum anno, est materia parva.

Dixi d. 1. quod dupliciter potest quis disputare de aliquâ re, vel propugnacionis vel impugnacionis causâ: disputare propugnacionis causâ de re, cujus propugnatio est verita, est disputare eo animo, & tali rationum pondere insoluto, ut propositio damnata ostendatur immerito damnata: disputare impugnacionis causâ, est disputare eo animo, ut ex solutione rationum, quæ in favorem damnatæ adductæ sunt, magis eluceat falsitas, & scandalum damnatæ. Disputare impugnacionis causâ, non tantum non vetatur à Papâ, quin laudatur, non minus, quam Ecclesia Catholica laudat SS. Patrum, & Theologorum lucubrationes, quibus impudentes Hæreticorum impetus, & errores à Fidelium mentibus eliminantur. Disputare propugnacionis causâ prohibetur merito à Papâ, non minus, quam ab Ecclesiâ veteretur disputatio propugnans Hæreticorum insanias. Videat igitur disputans de damnatis, quo animo disputet; si propugnacionis causâ, incurrat in excommunicationem; impugnacionis causâ, laudem merebitur: hoc certum, quod arguens in favorem damnatarum, ut ex responsis infirmantibus rationes faventes damnatis robustius impugnet damnatas, hic non propugnat, sed impugnat damnatas: eo modo, quo qui pulverem pyrium admovet mœnibus civitatis, ut in auras abeant, non propugnat, impugnat civitatem.

Similiter dupliciter potest aliquis reducere ad praxim aliquam ex damnatis, seu exequi objectû damnatarum: primò practicando aliquam damnatam, iudicans esse licitum

Lumb.
Torrec.
Filg.
Hozes.

N. 21.

citum objectum damnatum, ut illicitum; & hoc est propriè reducere ad praxim opinionem damnatam, nam exequitur objectum dissentiens interius doctrinæ Decreti damnantis, putando licitum, & non scandalosum, quod damnatur ut illicitum, & scandalosum. Secundo practicando aliquam damnatam, consentiens doctrinæ Decreti, seu putans illicitum, & scandalosum objectum, quod exequitur. Qui primo modo reducit ad praxim, peccabit *semper mortaliter*; qui secundo modo, peccabit nunc leviter, nunc graviter, prout objectum damnatum est materia peccati mortalis, aut venialis. Hinc, ut primo, & secundo dubio satisfaciam,

N. Dico, quod omnis dissentiens doctrinæ
23. Decreti, (sive in materiâ levi, sive in materiâ gravi) peccabit semper mortaliter: omnis autem consentiens doctrinæ Decreti, etiam exequens objectum propositionis damnatæ, si sit in materiâ gravi, peccabit graviter; si in levi, leviter. Ita P. Card. tom. 4. *dis. 1. cap. 15. Lumb. l.c. Torrec. diff. 5. Diez de Prado 1. p. §. 4. & alij.*

N. Prima pars probatur: quia dissentiri Papæ
24. loquenti ex Cathedra, etiam circa materiam levem, fieri non potest absque eo, quod iudicetur Papam errare in definitione ex Cathedra circa materiam morum, etiam levem, & sine summâ contra Papam ex Cathedra loquentem, & præcipientem mentis inobedientiâ: sed hoc iudicium est contra omnem rationem, & est injuriosum Scripturæ, Concilij, PP. & TT. qui unanimiter docent quamlibet Papæ circa morum sententiam esse certam; (immò juxta me est de fide, adeoque talis dissensus contra iudicium Papæ erit contra fidem) similiter ea inobedientia mentis non potest non esse gravis: ergo omnis talis dissensus est juxta omnes mortale, & omnis talis inobedientia erit mortale. Hinc certum est longè gravius peccatum, ait P. de la Fuente *qu. 20. n. 147.* qui negaret veritatem censurarum, quam qui ipsas doceret.

N. Secunda, & tertia pars probatur: quia
25. violans præceptum in materiâ gravi peccat graviter, in levi, leviter: ergo, cum objectum damnatarum in aliquibus sit grave, in alijs sit leve, exequens tale objectum (dummodo interius consentiat doctrinæ Pontificis, & putet esse illicitum, & scandalosum, sive leviter, sive graviter, prout est materia damnata) peccabit, vel leviter, si materia sit levis; vel graviter, si gravis.

N. Confirmo simul, & explico totam conclu-
26. sionem. Qui diceret Papam errasse definiendo, quod leve mendacium sit peccatum veniale, peccaret mortaliter; iudicaret enim
Tom. I.

contra omnem rationem, Scripturam, PP. & TT. Papam in morum definitione errasse: similiter, qui leve mendacium proferret iudicans contra Papæ definitionem, quod leve mendacium non sit peccatum veniale, peccaret mortaliter, propter eandem rationem: qui autem mentiretur leviter, iudicans tamen juxta Papæ definitionem, quod leve mendacium sit peccatum veniale, peccaret tantum leviter: ergo idem in nostro casu, qui diceret Papam errasse in definiendo, quod *esus, & potus usque ad satietatem*, seclusa mentis perturbatione, sit peccatum veniale, peccaret mortaliter, & incurreret in excommunicationem, si dictum iudicium prodiret in actum externum, propter dictam rationem, quod contra Scripturam, PP. & TT. tribueret errorem Papæ definienti ex Cathedra; similiter, qui uteretur amphibologiâ in materiâ levi, iudicans contra definitionem Papæ, non esse leviter illicitam, peccaret ratione talis iudicii mortaliter ob dictam rationem; qui autem uteretur amphibologiâ in materiâ levi, iudicans esse leviter illicitam, peccaret tantum venialiter. Scio Hebas *pag. 3.* dicere, quod non damnatur culpæ mortalis, qui aliquam damnatam deducit ad praxim, sed quod simul velit eorum Decretorum auctoritatem contemnere. Sed nullo modo placet; ut enim peccetur mortaliter contra definitionem Papæ ex Cathedra, ejusque præceptum, necesse non est, ut eorum Decretorum auctoritas contemnatur, sed satis est, ut iudicet objectum damnatum esse licitum, & ut præceptum grave violet.

Hinc infero, quod qui contradiceret De-
N. creto Papæ ut declaratorio, ita ut signatè
27. assereret opiniones damnatas non esse scandalosas, esset juxta me hæreticus, quia juxta me est de fide esse scandalosas. Similiter, qui diceret Papam non habere auctoritatem obligandi omnes in conscientia, esset etiam juxta me hæreticus, quia est de fide traditam Petro, & Successoribus potestatem legislativam; juxta alios autem citatos à P. de la Fuente *dis. 1. qu. 20.* qui ea diceret, esset temerarius, & in fide suspectus, est enim error in fide, dicere Papam non habere auctoritatem præcipiendi, nec infallibilitatem in doctrinâ morum; neutrum enim negari potest, nisi negetur propositio, quasi certa de fide: ergo esset in fide suspectus. Qui autem exercite operaretur contra talem declarationem, & juxta damnatas, peccaret, tum peccato inobedientiæ contra præceptum Papæ graviter prohibentis usum talis opinionis creditum scienter ut non scandalosum; tum

peccato ejus speciei, ad quam spectat ille actus, quem opinio damnata licitum dicitur, ut P. de la Fuente *qu. 20. n. 147.* quia actus elicitus ex opinione improbabilis, & damnata cognita ut tali, non excusat à peccato, immò est peccatum: ergo ejus ad satietatem positus sub opinione damnata dicitur, *esse licitum*, non excusabit à peccato contra temperantiam, contra quam est opinio damnata, ex qua comedens operatur.

N. 28. Præter præceptum prohibens docere, &c. & excommunicationem intimatam docentibus, &c. & præter præceptum, sine excommunicatione, prohibens usum, seu praxim damnatarum, apposuit Innocentius XI. in suo Decreto aliud præceptum; ait enim, *Idem SS. in virtute S. Obedientie præcipit eis, (nempe quibuslibet) ut tam in libris imprimendis, ac manuscriptis, quam in thesibus, disputationibus, ac prædicationibus, caveant ab omni censurâ, & notâ, nec non a quibuscumque convitijs contra eas propositiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec a S. Sede recognita super eisdem propositionibus judicium proferatur.* Hæc Innocentius. In cuius verbis patet primò, quibus prohibeat, nempe omnibus, & quidem sub gravi, nam in virtute S. Obedientie prohibet. Secundò patet, quid prohibeat, nempe ne censurent, notent, convitentur aliquam propositionem, sive in libris, sive in manuscriptis, sive thesibus, disputationibus, prædicationibus adhuc inter Catholicos controversam. Hoc posito, oritur mihi primus scrupulus, an qui aliquam opinionem adhuc controversam censuraret ut improbabilem, contraveniret huic præcepto; nam improbabilitas, ut dixi *d. 2. sect. 3. §. 4. ad 7.* non videtur censura Theologica, cum convenire possit etiam opinioni purè Philosophicæ, aut Astronomicæ; sicut ergo, dum Pontifex prohibet, ne censurentur opiniones inter Catholicos controversæ, intelligitur de opinionibus spectantibus ad materiam fidei, & morum, non autem circa materiam Philosophicâ, & Astronomicam, cum constans sit inter Philosophos, & T. T. quòd Papæ, & Concilia ab his semper præscindant, ut patet ex Martino V. qui noluit approbare censuram, quam Patres Concilij Constantiensis tulerant contra continuum compositum ex puris indivisibilibus, ut legi potest in P. Ripalda *tom. 3. d. 1. n. 40. & n. 56.* consequenter dici poterit Innocentium prohibere tantum, ne opiniones adhuc inter Catholicos controversæ censurerentur censura Theologica: sed *improbabilis* non est censura Theologica: ergo, &c.

N. 30. Respondeo primò, sive *improbabilis* sit

censura Theologica, sive non, Pontifex non tantum præcipit, ne censurentur, sed ne *notentur*; ait enim, *caveant ab omni censurâ, & notâ*: sed tò *improbabilis*, est saltem nota: ergo ab hac omnes abstinere debent. Secundò, non video cur *improbabilis*, si applicetur materiæ Theologicæ, non possit esse censura Theologica, non minùs ac tò *falsa*, est censura Theologica, si applicetur materiæ Theologicæ. Moneo tamen, quòd longè minus est dicere, hæc opinio mihi videtur improbabilis, & falsa, aut contra fidem, ac dicere, hæc opinio est absolutè talis; qui enim primo modo loquitur, modestè loquitur imitans modestissimi S. Thomæ exemplum, & significat, quòd quantum ex vi rationum sibi apparet, ea opinio videtur improbabilis; qui secundo modo loquitur, exprimit potius qualitatem propositionis, quàm qualitatem sui iudicii de qualitate propositionis. Primus modus, si cum debita moderatione fiat, est licitus, & usurpatus passim à Theologis, quoties dubitatur, an hoc, vel illud sit de fide; qui enim affirmat, videri sibi esse de fide, eo ipso affirmat contradictoriam videri sibi contra fidem. Secundus prohibetur; quare Papa præcipuè vetat facilitatem censurandi, quæ cò magis aliena esse debet à T. T. quò doctiores sunt.

Secundus scrupulus est, an Papa prohibeat censurare, aut notare *omnes* opiniones adhuc inter Theologos controversas; cum enim aliquæ sint tales, ut ambæ inter se oppositè censeantur etiam ab Adversarijs probabiles; aliquæ autem sint, quas licet aliquis Doctor vocet probabiles, attamen ferè omnes putent improbables; videtur mens Papæ quoad hoc dubia. Respondeo cum Diez de Prado *p. 2. §. 3. n. 6.* quòd mens Papæ videtur esse, ne opiniones illæ, quæ magno rationum, & Authorum pòdere hinc inde nituntur, censurentur; non autem, ne censurentur illa, quam aliquis singularis Doctor Catholicus, præcipuè si eam obiter tradat, probabilem vocat, immò aliquando censuranda erit: lex enim naturalis dicitur tollendum infirmis omne scandalum: ergo ne incautè periclitentur indocti legentes talem opinionem singularem, & valde laxam, esse probabilem, præsertim si liber vulgari idiomate scriptus sit, (quod utinam non permitteretur; si enim Theologi ipsi sepe vix penetrant mentem Doctorum, quos legunt, quid facient indocti, & inasueti formalitatibus, & terminis moralibus, & qui ne quidem à longè ullam scientiam salutaverunt, expiscantes doctrinam, quam passio dicitur sanam, quia ei conformem?) & ideo scitè Caram.

Caram. in Theologiâ Mor. Fund. n. 1709. apud Cardenas tom. 1. tr. 5. d. 45. n. 26. dixit: Sumus miseri Authores Scholastici, qui formalitates distinguimus, & subdistinguiamus, si nostri libri à lectoribus Metaphysicæ imperitis legantur. Hæc Caram. Ergo ne insciji incautè periclitentur, necessarium sæpe erit talem opinionem singularem notare saltem ut improbabilem. Hoc ipsum indicare videtur Alexander VII. dam-nans hanc n. 27. Si liber sit alicujus moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet rejectam à S. Sede, ut impro-babilem; (de quâ lege M. de Prado in Theol. Mor. cap. 1. qu. 2. n. 20.) cujus contradic-toria est vera, quod sæpe non debet censeri probabilis, etsi nondum sit à S. Sede rejecta, ut improbabilis. Porro notandum est, quod utraque contradictoria sæpe potest esse com-munis, quia, ut ait P. Henao tom. 3. de Sacrif. Missæ d. 30. n. 212. juxta usitatissimum lo-quendi modum, omnis opinio, quæ plures pro se Authores habet, dicitur communis, ut etiam notavit P. Isquierdo in Pharo d. 6. qu. 3. n. 31. etsi plures pro se numeret op-polita; & ideo vox communis advertatur vo-ci, singularis, non voci communior. Rectissi-mè autem monet Pontifex, ne aliorum opi-niones inter T. T. controversæ censuerentur, nam esse facilem in censuras, inscitia argu-mentum est; esse difficilem, sapientia signum est. Et ideo Doctores quò sapientiores, eo modestiores sunt, ut supra dixi; quibus addo Ocham. Nominalium Principem, tra-ctantem de Sacramento Altaris cap. 36. scriben-tem: Unde est aliquorum modernorum de-testanda presumptio, qui se supra se extollè-tes, cupientes soli vocari Rabbi, omnem opi-nionem à suis dogmatibus dissentientem, agitati invidia damnantes, quia per ratio-nem nequeunt improbare, tamquam pericu-losam, & hæreticam caninis latratibus lace-rant incessanter. Hæc Ocham. Addo etiam insigne magni Theologi è Dominicanorum Familiâ documentum; ita enim scribit M. Bannez p. 1. qu. 1. art. 8. pag. 126. Quando sunt duæ opiniones inter se pugnantes, qua-rum quælibet rationibus nititur probabili-bus, & argumenta Adversariorum solvit, habetque defensores viros doctos, non est, cur huic, aut illi parti pertinaciter quis ad-hæreat propter aliquorum auctoritatem; sed ponderandæ sunt rationes, & secundum vi-res earum, huic aut illi parti adhibenda est fides: nec interest, quod plures in unam par-tem inclinent, si pauci graves, & docti op-positum sentiant; non enim numero hæc ju-dicanda sunt, sed pondere. Unde meritò re-

prehendendi sunt aliqui Theologi, qui opi-nionibus proprijs, vel etiam aliorum nimis adhærentes, itatim contraria dogmata præ-cipiti quâdam sententiâ absque sufficienti-bus rationibus damnant; atque omnia, quæ eorum judicio non consonant, gravioribus censuris inurunt, idque tanta facilitate, ut meritò irrideantur. Hæc M. Bannez, qui 2. 2. qu. 60. art. 6. dub. 2. hoc ipsum facto pro-bavit; loco enim antea citato apertè fatetur, opinionem quamdam sibi verosimiliorem videri, licet dixerit stare D. Thom. & totam Theologorum Scholam pro oppositâ. Non igitur omnis opinio, etsi singularis, si à viro valdè docto, & maturo, & eâ in materiâ versato tradatur, censuranda est, quantò mi-nus, si communis sit.

Tertius scrupulus est, an quodcumque N. etiam leve convitium, aut nota in thesibus, disputationibus, manuscriptis, &c. in propo-sitiones inter Catholicos controversas effun-datur, sit mortale? Videtur enim, quod sit mortale; nam Papa expressè præcipit in vir-tute S. Obedientiæ, ut caveant ab omni cen-surâ, & notâ, nec non à quibuscumque con-vitijs. Respondeo ex sanctissimo Pontificis sine ejus mentem patere, nam antequam veniat ad præceptum, suum finem exprimit, ait enim: Tandem, ut ab injurijs contentioni-bus Doctores, seu Scholastici, aut alij quicum-que in posterum se abstineant, & ut paci, & cha-ritati consulatur, idem Sanctissimus, &c. Cum ergo finis præcepti Pontificij sit charitas, se-quitur, quod omne, quod graviter lædit cha-ritatem, prohibet sub gravi; quod leviter, sub levi. Cavendum tamen est, ne disputa-tionis fervor, aut mens passione præoccupata putet leve, quod grave est; & negari non potest minus requiri, ut graviter violetur præceptum Pontificium, & charitatis, in libris, quàm in privato colloquio; minus in solemnibus disputationibus, prædicatione, aut thesi, quàm in minus solemnibus, & in manuscrip-tis. Hoc mihi certissimum est, quod facilitas in censurando difficultatem in ratiocinando pro-dit, & valdè infirmi ingenij indicium est, pugnare convitijs more fornicarum.

Quartus est, an ex eo quod Papa dicat, ca-veant ne convitientur opiniones adhuc inter Ca-tholicos controversas, donec à S. Sede judicen-tur, possit quilibet tuto amplecti quamlibet opinionem, ut probabilem? Respondeo, quod si sit probabilis, seu solido nixa funda-mento, hoc licitum esse: moneo tamen, ex eo quod opinio aliqua non sit à S. Sede veti-ta, non potest inferri, quod sit probabilis, ut paulò antè dixi ex 27. damnatâ ab Alexan-dro VII. potest enim à S. Sede non esse vetita,

v etita, & esse omnino improbabilis: quare mihi non probantur ea omnia, quæ quoad
 Torrec. hoc scribit Torrec. *diff. 5. a. n. 30.* & ideo maturè dixit Innocentius de opinionibus hinc inde inter Catholicos controversis; tō enim *hinc inde*, significat opinionem gravi ratione, & Doctorum numero munitam, non autem opinionem, quæ à ferè omnibus censetur improbabilis, licet aliquis eam probabilem putet; eo enim ipso quod sit singularis, non est *hinc inde* controversa, sed ferè non controversa. Sed de hoc toto *tract. 3.*

N. Ex his infero 1. quod cum omnis propositio, ex quâ evidenter sequitur damnata, sit certò falsa, poterit ut talis censurari, cum modò non sit ampliùs controversa. Secundò infero, quod cum non omne consequens illatum ex damnatâ sit falsum, sed aliquando verum, hinc non potest censurari. Tertiò infero cum P. Ripalda *tom. 3. d. 1. n. 32.* quod censurans opiniones controversas, peccat tantum contra obedientiam, non contra fidem.

S E C T I O III.

An in casu extrema necessitatis liceat aliquam ex damnatis ad praxim deducere?

§. I.

Sententia affirmantis fundamenta.

S U M M A R I U M.

DD. affirmantes, n. 38.

Rationes, n. 39. ad 41.

Decretum Clem. VIII. de absolvendo absenti, an ea absolutio foret invalida? n. 40.

Pij V. Decretum de Monialium egressu, n. 41.

N. 38. Torrec. Lumb. Filgu. M Hoz. Diez de Prado. P. Card. Corel. **M** Ovet hoc dubium, & affirmat Torrec. *diff. 5. a. n. 23.* qui citat Lumb. in explicatione *prima* damnatæ n. 1683. *pagin. 1068.* Filgu. in Lucernâ, in explic. *prime* damnatæ *conclus. 3.* Hozes in explicatione 1. n. 3. & potuisset eodem modo citare P. Card. 10. 4. *dis. 2. n. 5.* Diez de Prado in explic. 1. n. 5. Corella in explic. 1. n. 6. sed quò sensu verum sit eos Autores stare pro affirmativa parte, patebit ex dicendis.

N. 39. Probat Torrec. primò: quia in casu extremæ necessitatis, non præsentem materiâ certâ Baptismi, potest, immò debet quis uti materiâ dubiâ præsentem. Secundò, quia videtur alienum à pietate Ecclesiæ, quod velit prohibere praxim aliquarum ex damnatis urgente gravi necessitate, si vita periclitetur, si grave damnum imminet, &c. Tertiò, hoc idem locum habet in alijs legibus, quæ licet generaliter ferantur, attamen casus necessi-

tatis urgentis exclusi intelliguntur, ut notat Filgu. l. c. & in explic. *tertia.* Addit ex Lumb. *tom. 1. n. 462. pag. 450.* quod si propositio non prohibeatur ut falsa, sed tantum ejus praxis, licita erit praxis in omni eo casu, in quo DD. citati à Dianâ in *Summâ* verbo, *Diana. Lex*, docent legem non obligare, ex. gr. quando fundatur in solâ præsumptione, quâdo totalis finis legis cessat, & in casu impotentia, & alijs. Monet tamen ibi Lumb. ne peccetur ex ignorantia crassa, hæc enim ante Deum non excusat. Deinde idem Torrec. citat iterum Lumb. *tom. 3. pag. 1060.* limitantem dictam generalem doctrinam, & dicentem, quod nullus, neque ex eo quod in se cesset periculum, neque ex eo quod in ipso cesset finis legis, poterit aliquam ex damnatis deducere ad praxim abique mortali; quia Papa vetat, ne quis in cautâ propriâ sit iudex sui ipsius, ex. gr. an cesset periculum; & quia in nullo cessat totalis finis legis, qui est, ut Christiani uniformiter operentur, & obedientiam exerceant; & ideo Pontifex, ut has tergiversationes obruncet, præcipit in virtute S. Obedientia. Demum Torrec. duo monet; primum est, hanc ultimam Lumb. doctrinam non obitare, quod liceat in casu extremæ necessitatis aliquam deducere ad praxim. Secundum est, quod ex sententiâ de licitâ praxi alicujus ex damnatis urgente gravi propriâ, vel proximi necessitate, non est extendenda ad omnes damnatas; ex. gr. numquam licet, etiamsi periculum vitæ imminet, aut alia gravis necessitas urgeat, uti restrictione purè mentali, & Sacramento- rum simulatione. Ad quales autem dicta doctrina extendi possit, nihil dicit. Hæc Torrec. Hispanè, ego Latine. Confirmari po- test ex sententiâ ijs omnibus, quæ doctissi- mus in paucis P. Moya *tom. 1. tr. 3. qu. 6. per totam* adducit, & rejicit in favorem aliquorum putantium, (cum quibus novissime sentire videtur Joan. Pontius d. 46. qu. 2. *conclus. 2. n. 9.* sed immeritò) quod cum absolutio inter absentes non sit à Clemente VIII. declarata invalida, sed tantum illicita, consequenter in casu extremæ necessitatis poterit Confessarius sciens dolorem poenitentis impertiri eidem poenitenti, etsi absenti, absolutionem. Primò; quia plerique T. T. supponunt, quod si talis absolutio non est invalida, erit licita pro casu extremæ necessitatis, & ideo, ut negent eam pro omni casu licitam, dicunt esse invalidam. Secundò; quia Decretum Clementis, esto utatur verbis universalibus, ne umquam tamquam probabilis defendatur, neque ad praxim quovis modo deducatur, non includit casum extremæ necessitatis;